

Rozdział I

Wojsko Polskie w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego

We wcześniejszych rozdziałach podjęto próbę kompleksowej analizy zagadnień związanych zarówno z bezpieczeństwem wewnętrznym jak i Siłami Zbrojnymi. Wskazano tak także, iż są to pojęcia bardzo silnie ze sobą połączone – tym samym już na wstępie można stwierdzić, że Siły Zbrojne w Rzeczypospolitej Polskiej odgrywają bardzo istotną rolę dla zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego.

1.1 Skład i struktura Wojska Polskiego

Polskie Siły Zbrojne składają się z wielu jednostek. Na wstępie należy tutaj wyróżnić trzy rodzaje: Wojska Lądowe, Wojska Lotnicze i Obrony Powietrznej, Marynarka Wojenna¹.

Każdy z tych rodzajów składa się z jednostek wojskowych oraz związków organizacyjnych. Jednostką wojskową jest w tym przypadku jednostka, która powstała i funkcjonuje na skutek nadania przez Ministra Obrony Narodowej. Nadanie określa podstawowe cechy jednostki takie jak struktura wewnętrzna w tym liczbę, rodzaje i rangę wszystkich członków jednostki a także wszystkie cechy związane z uzbrojeniem danej jednostki². Natomiast związkiem organizacyjnym są jednostki zorganizowane w większą grupę, tj. korpus, dywizję lub brygadę³.

Pierwszym rodzajem są wojska lądowe, składają się one z takich rodzajów jak:

- wojska pancerne i zmechanizowane,
- wojska aeromobilne,
- wojska rozpoznania i walki elektronicznej,

1.2 Działanie sił zbrojnych w sytuacjach kryzysowych

Siły Zbrojne są gotowe do działania w ramach trzech rodzajów misji jedną z nich jest działanie w sytuacjach kryzysowych⁴. Jest to o tyle ważne, ponieważ działania te

¹ R. Jakubczak (red.), *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, Wydawnictwo Bellona, Warszawa 2003, s. 218.

² Tamże, s. 23.

³ Tamże, s. 23.

⁴ Z. Zamiar, *Struktura, kompetencje i zadania organów zarządzania kryzysowego*, [w:] „Logistyka i Transport” nr 8, Wrocław 2009, s. 65.

odbywają się w głównej mierze w kontekście bezpieczeństwa wewnętrznego. Wynika to głównie z tego, iż system zarządzania kryzysowego w Polsce w praktyce dotyczy wyłącznie zagrożenie nie militarnych.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego wskazuje, że iż w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej celem jest utrzymanie zdolności do reagowania w odpowiedni sposób do zaistniałej sytuacji. Działanie te zawsze mają za zadanie zapewnić bezpieczeństwo publiczne jak i powszechne związane z takimi obszarami jak porządek prawny, życie i zdrowie obywateli oraz majątek narodowy⁵.

W przypadku pojawienia się zagrożenia o charakterze wewnętrznym Siły Zbrojne wraz z odpowiednimi organami administracji publicznej mają za zadanie działać tak, aby jak najszybciej opanować kryzy. Ponadto istotne jest poprzez te działania zminimalizować skutki kryzysowych sytuacji⁶. Niezwykle ważne jest też to, aby działania te zapobiegły przerodzeniu się kryzysu w sytuacje mogącą w bezpośredni sposób zagrażać bezpieczeństwu Polski jak i jej sojuszników.

W zależności od rozwoju kryzysowej sytuacji wdrażany jest albo Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego albo Plan Reagowania Obronnego. W tabeli 1. zostaną przedstawione wybrane zadania Sił Zbrojnych w sytuacjach kryzysowych.

1.3 Rola sił zbrojnych w czasie wojny

Często konsekwencją sytuacji, która na pozwór jest tylko kryzysowa, jest pogłębienie się jak i pojawienie się nowych problemów związanych z występowaniem zagrożenia. W konsekwencji może zostać wprowadzany stan wojenny. W takim przypadku głównym celem Sił Zbrojnych RP jest obrona przed zbrojną agresją. Aby sprostać temu należy podjąć się realizacji takich zadań jak:

- uruchomienie systemu mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych RP,
- przegrupowanie ich do rejonów operacyjnego przeznaczenia,
- zademonstrowanie determinacji społeczeństwa i politycznej woli państwa do przeciwstawienia się agresji zbrojnej,

⁵ M. Ojrzanowski, *Kierunki rozwoju Sił Zbrojnych – podejście polskie, Współczesne i przyszłe zagrożenia bezpieczeństwa a rozwój sił zbrojnych*, w: „Zeszyty Naukowe AON” nr 1(70)A, Warszawa 2008, s. 212.

⁶ M. Cieniuch, *Wymagania wobec Sił Zbrojnych RP w świetle nowych wyzwań dla bezpieczeństwa*, [w:] A. Lis, R. Reczkowski (red.), *Innowacja i synergia w Siłach Zbrojnych RP*, tom 1, Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych, Bydgoszcz 2012, s. 20.

- realizacja zadań związanych z zapewnieniem skutecznego funkcjonowania administracji publicznej i gospodarki w warunkach wojny, zaspakajaniem podstawowych potrzeb ludności oraz udzielaniem wszechstronnego wsparcia siłom zbrojnym (własnym i sojuszniczym), w tym właściwe funkcjonowanie transportu i łączności⁷.

1.4 Zadania Wojska Polskiego w czasie pokoju

Funkcjonowanie Wojska Polskiego w czasie stabilnej sytuacji mogłoby się wydać nieuzasadnione. Jednak nic bardziej mylnego. Pomimo tego, iż w czasie pokoju kraj nie jest narażony na zewnętrzne zagrożenia bezpieczeństwa, to i tak wojsko powinno pozostawać w stałej gotowości do obrony państwa. W czasie pokoju zadania wojska opierają się na dwóch obszarach:

- 1) utrzymywania sprawności i doskonalenia SOP, zintegrowanego z sojuszniczym systemem bezpieczeństwa
- 2) kształtowania środowiska międzynarodowego na rzecz umacniania obronności państwa⁸.

I tak w czasie pokoju panuje tak zwany system mobilizacyjny. Obejmuje on swoim zakresem zarządzanie poszczególnymi zasobami w tym zasobami ludzkimi, materialnymi, ale też transportowymi.

1.5 Współpraca Sił Zbrojnych RP z innymi państwowymi podmiotami bezpieczeństwa

Współprace Sił Zbrojnych RP z innymi państwowymi podmiotami bezpieczeństwa można rozpatrywać także w kontekście umacniania obronności. W głównej mierze współpraca ta ma na celu zapewnienie Polsce silnej pozycji międzynarodowej na skutek, czego polskie interesy będą skutecznie promowane. Innym aspektem tego typu współpracy jest także udział w działaniach na rzecz promocji danego kraju, demokracji oraz poszanowania praw człowieka.

W sytuacjach zagrożenia Siły Zbrojne są zobowiązane do pracy z organami na wszystkich szczeblach. Oznacza to potencjalną współpracę zarówno z wojewodą (na

⁷ *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 10.

⁸ M. Kuliczkowski, *Przygotowanie obronne państwa w systemie bezpieczeństwa narodowego RP – podział i charakterystyka zadań obronnych*, [w:] „Zeszyty Naukowe AON” nr 4, 2013, s. 194

terenie województwa), starostą (na terenie gminy), prezydentem/burmistrzem lub wójtem (na terenie gminy miejskiej). Na poziomach administracji samorządowej Siły Zbrojne zazwyczaj współpracują w zakresie systemu alarmowania, jak i w innych sytuacjach głównie o charakterze kryzysowym⁹.

Siły Zbrojne mogą także współpracować z organami państwowymi na najwyższym poziomie. Można tutaj wskazać na przykład Prezydenta RP, który mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych a sam jest Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych. Oprócz współpracy z głową państwa, Siły Zbrojne mogą kooperować z innymi Ministerstwami w czasie kryzysów oraz kiedy mamy do czynienia z zagrożeniem państwa.

⁹ R. Skowroński, *Współdziałanie Sił Zbrojnych RP z władzami cywilnymi w sytuacjach kryzysowych*, dokument internetowy: <http://old.wbn.aon.edu.pl/nauka/16982>, dostęp: 18.02.2018, s. 15 – 30.